

Politiet, Trøndelag politidistrikt

Oslo, 23. mai 2024

Kopi: Økokrim og Fiskeridirektoratet

Anmeldelse av Lerøy Seafood for stor rømming av syk laks fra anlegg på Hitra

Naturvernforbundet mener at omfanget og skaderisikoen ved rømmingen fra lakseoppdrettsanlegget til [Lerøy Seafood, lokalitet Reitholmen på Hitra i starten av mai i år](#) er så stor at konsekvensen bør bli en straffesak. Naturvernforbundet anmelder derfor herved hendelsen.

Rømming av oppdrettsfisk kan straffes med hjemmel i akvakulturloven § 31, jf. §10 første ledd, jf. akvakulturdriftforskriften § 37 om oppdretters plikt til å forebygge og begrense rømming.

Fiskeridirektoratet kan gi overtredelsesgebyrer etter akvakulturloven § 30. Fiskeridirektoratet kan følge opp rømmingshendelser, og ta stilling til om hendelsen skal sanksjoneres etter et administrativt spørsmål med overtredelsesgebyr som utstedes av direktoratet, eller politianmeldes for strafferettslig prosess. Som utgangspunkt er det alvorlighetsgraden av hendelsen som avgjør om den straffes med et administrativt overtredelsesgebyr eller politianmeldes. Sentralt i vår vurdering om at rømmingen kan være et straffbart forhold er oppdrettsaktørenes generelle aktsomhetsplikt. I utgangspunktet skal konsesjonseierne gjøre det de kan for å unngå rømming. Når en merd i tillegg har mye syk fisk og er spesielt båndlagt forventer vi at det tas ekstra forhåndsregler fra konsesjonshaver. På samme måte som i industrien ellers må det ved fare for alvorlige hendelser bygges et sikkerhetsnett av fysiske og organisatoriske barrierer. Målet er alltid å forebygge, og hvis nødvendig fange opp, uønskede hendelser og sikre at de ikke får alvorlig negativ konsekvens. Dette har åpenbart ikke fungert her.

Naturvernforbundet mener at rømmingen av store mengder syk fisk viser grovt brudd på Lerøys aktsomhetsplikt. Ved vurderingen av om overtredelsen er grov jf. akvakulturloven § 31 annet ledd skal det særlig legges vekt på:

«om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av overtredelsen er stor»: Vi oppfatter det slik at Lerøy kan ha satsset på å ha fisken for videre vekst i merd etter at det ble kjent at den var syk, tross risikoen dette innebærer. Faktum er at sykdommen BKD ble konstatert i anlegget 6. mars, og etter det har så Lerøy latt fisken vokse ytterligere 2 måneder. Når Lerøy velger å ha så vidt store mengder syk fisk i åpne merder for videre vekst og slakt gir dette en stor potensiell økonomisk verdiøkning for Lerøy, om ikke det hadde skjedd en rømming.

«om overtredelsen har skjedd systematisk og over tid»: Oppbevaringen av den syke fisken og manglende ekstratiltak ved forsvarlig slakt har pågått i flere måneder fra sykdom ble oppdaget til rømmingshendelsen og har slik sett foregått systematisk og over tid. Det er i tillegg registrert en rømming på samme anlegg 10.11.2015 (et mindre antall fisk). Det rømte også [5.000 laks fra Lerøy Midt sitt anlegg i Tingvollfjorden 27.2.2024](#). Selskapet Lerøy Midt har altså hatt flere rømmingshendelser i produksjonsområde 6 på kort tid, samtidig som de øvrige rømmingstallene for bransjen de siste år synes å ha gått noe ned. Dette gjør at vi stiller spørsmål ved om Lerøy Midt har tilstrekkelige rutiner for å unngå rømming. Vi stiller også spørsmål ved hvorfor Lerøy ventet så lenge med å slakte den påvist syke laksen.

«om overtredelsen har medført eller voldt fare for en betydelig miljøskade og om miljøskade som følge av overtredelsen er uopprettelig.» Det må kunne hevdes betydelig og uopprettelig miljøskade når man ser omfanget av rømt laks og sykdommene laksen bærer med seg (ganske høye nivå av lakselus, BKD og Pancreatic disease). I tillegg er det ekstra stor risiko for genetisk innkryssing som følge av høye rømmingstall tett på Trondheimsfjorden både nå og tidligere i 2024. Ifølge Barentswatch ble det registrert 0,317 lakselus per voksen hunnfisk på anlegget i uke 15 (siste publiserte telling). Det var altså relativt høye lusetall ved anlegget like før rømning i uke 18. Anlegget hadde utbrudd av pancreatic disease i februar 2024 og var under restriksjoner. Anlegget hadde i tillegg smitte av BKD på tidspunktet for rømningen.

Om miljøkonsekvensene av rømningen

Lerøy Midt har gjennom hendelsen sammen med tidligere rømming bidratt med om lag 19.500 rømte laks i produksjonsområde 6 hittil i 2024. Det er høyere enn det årlige gjennomsnittet i perioden 2018-2022 (13000 rømte/år). Den konkrete lokaliteten ligger relativt tett på Trondheimsfjorden, på sørøstsiden av Hitra.

Miljøskadepotensialet er åpenbart:

- Rømmingen skjer tett på den nasjonale villaksfjorden Trondheimsfjorden og alle de viktige nasjonale laksevasdragene der.
- Tidspunktet for rømmingen – mai måned – er særlig kritisk da både villaks og sjøørret vandrer mellom elvene og havet, forbi Hitra. Dette er en virkelig problematisk rømming, ettersom den rømte fisken er stor og kanskje gyteklar, og BKD smitter både direkte og via rogn.
- Rømmingstallene for område 6 er allerede høye og utgjør en stor belastning for villaks og øvrig marint liv rundt Trondheimsfjorden.
- Den aktuelle enkelthendelsen slapp alene ut minst like mye fisk som gjennomsnittlig årlig rømming i produksjonsområde 6 for perioden 2018-2022.
- En tredjedel av villaksbestandene i Trondheimsfjorden har tilstandsgraden «dårlig» som følge av mer enn 4 % genetisk innkryssing av oppdrettslaks. Dette gjør bestandene særlig sårbare for påvirkning, med risiko for å dø ut.

Oppsummert vil rømmingen påvirke villaks- og sjøørretbestanden i området ytterligere negativt med spredning av lakselus og sykdom, og for laksen videre genetisk innkryssing. Stor gjenfangstinnsetts kan bøte noe på dette og hører med til tiltakene Lerøy nå må påta seg, men at risikoen blir eliminert etter at en så stor mengde syk fisk har rømt er ikke sannsynlig. Hendelsen burde ha vært forebygget.

I noen tilfeller kan det være grunnlag for å straffe enkeltpersoner som har opptrådt klanderverdig i den aktuelle miljøkrim-situasjonen (uavhengig av om selskapet har fått overtredelsesgebyr eller foretaksstraff). Vi er ikke kjent med saker som omhandler personlig straffansvar for brudd på akvakulturloven. Imidlertid kan vi ikke se at akvakulturloven § 31 er til hinder for dette. Vi mener hendelsesforløpet frem til rømmingen må etterforskes, og at det må klarlegges hvorvidt enkeltpersoner i ledelsen eller eierskap hos Lerøy Seafood Group ASA bevisst har tatt unødige risiko eller på annen klanderverdig måte har gjort beslutninger som har forårsaket hendelsen eller dens store skadeomfang.

Vennlig hilsen

Truls Gulowsen

Leder

Naturvernforbundet